„UNIVERSUL“ IN ARDEAL ŞI BANAT

La Arad hornăritul a ajuns iarăş în mâinile minoritarilor

O infrângere a suveranităţii româneşti. — Câteva date în legătură cu hornăritul. — Cine exploatează această meserie la Arad. — Neglijenţa foştilor conducători ai municipiului

Arad, 31 Decembrie

In ziarele locale a fost inserat următorul anunţ:

Subsemnatele văduve de maiştri hornari din Arad, aducem la cunoştinţă publică că în baza deciziunii Curţii sup. ad-tive secţia II-a din 8 Iulie 1938. No. 338 rămasă definitivă şi executorie, începem pe data de 31 Decembrie 1938 lucrările de hornărit în sectoarele de hornărit respective pe teritoriul municipiului Arad.

Cu stimă:

Văd. Szász Robert.
Văd. Müller Iosif.
Văd. Kaltenhuber.
Văd. Szeitler Ernestin.
Văd. Schmitzer Francise.

Cu tot aspectul inofensiv al textului de mai sus, în dosul lui se ascunde o aspră palmă dată autorităţilor româneşti şi, mai cu seamă, tuturor foştilor conducători ai municipiului nostru, cari nu au ştiut rezolva la timp şi prompt gingaşa problemă a hornăritului, asupra căreia au fost informaţi — deşi trebuiau să o cunoască — printr'o mulţime de cereri, memorii şi denunţuri.

Dar în fond despre ce este vorba?

Despre dreptul de exercitare a profesiunii de hornar, de coşar, pe teritoriul oraşului Arad.

O MOŞTENIRE PACATOASA

Acest drept, sub regimul unguresc constituia un privilegiu ce se concesiona „maeştrilor de naţionalitate maghiară şi în deosebi elementelor cunoscute ca având puternice sentimente ungureşti“, — cum spune într'un memoriu d. Gurzău, preşedintele sindicatului horanilor din Arad. „In felul acesta — continuă memoriul — în întreg Ardealul comunele locuite de români au fost împânzite cu elemente maghiare, cari prin natura profesiunii lor erau în permanent contact cu populaţia şi cunoşteau situaţia populaţiei româneşti din toate punctele de vedere. Menirea acestor hornari a fost de a observa în permanenţă pe români şi de a raporta autorităţilor orice mişcare sau manifestare românească.

UN SERVICIU DE SPIONAJ...

„Erau, cu alte cuvinte, agenţi de spionaj ai autorităţilor ungureşti, vârâţi în sânul populaţiei româneşti.

Or, în prezent, în Ardeal, hornăritul este exercitat tot de aceste elemente rămase moştenire nouă dela unguri. *Rolul lor de spioni nu a încetat nici acum, ba dimpotrivă, el este amplificat. Astfel se explică pentru ce cea mai mică manifestare produsă în cea mai neînsemnată localitate din Ardeal, e prompt înregistrată la Budapesta.*

Dar din faptul că în temeiul legii industriale maghiare XVII din 1884 meseria de hornar considerată ca un privilegiu, se moşteneşte, după moartea maestrului, de către văduva acestuia şi apoi de către copiii săi, s'a ajuns la situaţia că în prezent, în cea mai mare parte din Ardeal, hornăritul este practicat de persoane, cari au moştenit concesiunile de hornărit şi cari practică această profesiune doar în baza dreptului de succesiune, fără a avea cea mai mică pregătire profesională.

In afară de aceasta, 90% din hornarii din Ardeal, nu cunosc limba românească şi utilizează şi acum, în raporturile cu populaţia românească, limba maghiară“.

CE SPUN LEGILE ROMANEŞTI?

Situaţia aceasta a fost creată în virtutea spiritului legii industriale maghiare, care a considerat hornăritul ca un drept real, ce se moşteneşte din tată în fiu. Acest drept real privitor la hornărit a fost desfiinţat prin art. 25 al legii pentru organizarea finanţelor locale care a abrogat dispoziţiunile legii industriale maghiare din 1884 referitoare la industria de hornărit. Legea pentru pregătirea profesională şi exercitarea meseriilor, în art. 163, pare a menţine unele drepturi de această natură, acordând dreptul văduvei maestrului patron de a continua funcţionarea în anumite condiţiuni. Articolul acesta însă nu se poate aplica hornarilor deoarece profesiunea lor are o natură specială. Hornăritul este o instituţiune, un serviciu de utilitate publică ce tinde a asigura prevenirea incendiilor. Or, în astfel de condiţiuni nu se poate concepe ca văduva maestrului hornar să aibă dreptul de a continua meseria de hornărit, deoarece exercitarea acesteia implică posedarea unor cunoştinţe speciale şi răspunderea directă a patronului.

Lucrurile aceste nu au fost clarificate niciodată, astfel că la Arad, ca şi în întreg Ardealul, situaţia confuză pe care o are profesiunea de hornar a fost interpretată, chiar de către instanţele judecătoreşti ale Statului român, în favoarea titularilor din momentul eşirii Transilvaniei de sub imperiul austro-ungar. In virtutea acestei stări de fapt, aproape toate circumscripţiile de hornărit din Ardeal, deci şi din Arad, sunt în mâinile minoritarilor sau mai precis vorbind, în mâinile succesorilor unor foşti maestri hornari-patroni.

Situaţia din Arad, privită prin lumina celor de mai sus şi după cum se vede şi din anunţul publicat în capul acestei corespondenţe, este tragică de tot: cinci circumscripţii de hornărit sunt deţinute de cinci văduve. (Există încă o circumscripţie, dar aceia este proprietatea municipiului, care o exploatează în regie proprie).

CONCESIONARII ARĂDANI

Despre două din aceste văduve deţinătoare de circumscripţii de hornărit, memoriile şi cererile făcute de sindicatul hornarilor din Arad, cuprind informaţiuni senzaţionale în sensul strict al cuvântului. Senzaţionale prin natura lor intrisecă şi prin faptul că autorităţile româneşti, în general, le-au tolerat.

Iată, despre văduva lui Robert Szász, concesionarea circumscripţiei I, care exercită profesiunea în baza concesiunei avute de soţul ei, este în acelaş timp şi concesionara unei circumscripţii din oraşul Tolna-Ungaria, unde are de conducător pe fiul ei rezultat din prima căsătorie, Coloman Niedzelscky-jun. Această văduvă a fost căsătorită cu Coloman Niedzelscky-sen. care era hornar în oraşul pomenit. După ce acesta a încetat din viaţă, ea a moştenit dreptul de hornărit în circumscripţia soţului ei. Mai târziu, s'a căsătorit cu Robert Szasz, concesionarul circumscripţiei I din Arad. A murit şi acesta şi văduva lui a intrat, ca singură moştenitoare, în proprietatea circumscripţiei sub numele de văduva lui Coloman Niedzelscky-sen., iar la Arad sub numele de văduva lui Robert Szász. Chestiunea mai are o latură, cea a naţionalităţii. Autorităţile româneşti condiţionează exercitarea unei profesiuni, indiferent care ar fi ea, de posesiunea unui act doveditor al cetăţeniei române. Or, de vreme ce văduva Robert Szasz exercită de atâta timp profesiunea de hornar, se presupune că are acel certificat. Situaţia este aceiaş în Ungaria, deci rezultă că numita are şi un act doveditor al cetăţeniei maghiare. Văduva lui Robert Szász ar avea, prin urmare două cetăţenii.

Anomaliile aceste au fost semnalate autorităţilor româneşti, dar nimeni nu le-a luat în seamă.

O a doua concesionară cu bucluc este văduva lui Ernestin Zeitler. Soţul acesteia nu a avut drept de hornărit, întrucât a fost... medic veterinar. Cum a ajuns el să fie proprietarul unei circumscripţiuni de hornărit, este un mister ce niciodată n'a putut fi deslegat.

Dar dacă autorităţile noastre nu s'au sesisat de aceste inadvertenţe trebuiau cel puţin, să constate că nu au îndeplinit nici măcar dispoziţiunile legii industriale maghiare, care obligă pe văduvele maeştrilor patroni să angajeze de conducători maeştri în regulă. Ele au angajat numai calfe. Toate acestea le-au făcut pentru a obţine un câştig cât mai mare din exercitarea unei meserii pe care nici nu o cunosc.

INCUNUNAREA UNOR SFORŢARI...

Conducătorii de acum doi ani ai oraşului nostru au încercat să se scape de pacostea văduvelor hornari şi au pornit o serie de acţiuni în acest sens, reuşind la un moment dat ca toate circumscripţiile să treacă în proprietatea oraşului. Lucrul acesta s'a şi făcut la 1 Aprilie 1938, când primăria a început să le exploateze în regie proprie. Dar cum hotărârea în baza căreia primăria fusese învestită cu dreptul de proprietate asupra circumscripţiilor nu a fost definitivă, cele cinci văduve au atacat hotărârea, al cărei rezultat se vede din gazetele locale: Curtea superioară administrativă a dat o decizie prin care confirmă dreptul văduvelor de a exploata hornăritul pe teritorul oraşului Arad.

In baza acestei hotărâri, hornăritul care dela 1 Aprilie 1938 până acum fusese exercitat în regie proprie de primărie, dând rezultate materiale excelente, va trece din nou în mâna celor cinci văduve. Prin această trecere, s'a adus suveranităţii româneşti o grea lovitură, iar foştilor conducători ai municipiului, toţi jurişti, o şi mai grea palmă. Ei trebuiau să-şi dea seama de şubrezenia temeiurilor — dacă au fost într'adevăr şubrede şi nu alt ceva — în virtutea cărora luaseră celor cinci văduve dreptul de a exercita profesiunea de hornar şi atunci era firesc să intervină, de acord cu conducătorii celorlalte oraşe din Ardeal, *pentru întocmirea unei legi speciale privitoare la această chestiune, aşa cum au făcut şi altă dată, adică atunci când a fost vorba de prelungirea* — înainte de expirare cu 12 ani — *contractului cu Societatea de Electricitate din loc.*

DATORIA PRIMARIEI

Cum îndreptarea unui rău nu este niciodată târzie, primăria Aradului va trebui să facă toate demersurile şi intervenţiile pentru ca exercitatea profesiunii de hornar să-i revină. Şi trebuie să facă lucrul acesta, pentru ca veniturile absolut nejustificate ce le încasează cele cinci văduve să intre în casieria municipiului, suficient de goală faţă de nevoile oraşului.

S. MICLEA

Costul abonamentului la ziarul UNIVERSUL este

Lei 750 pe un an
„ 380 pe 6 luni
„ 200 pe 3 luni

Primirea P. S. S. dr. Vasile Stan, episcopul Maramureşului, în gara Satu-Mare

Satu-Mare, 30 Dec.

Cu ocazia trecerii P. S. S. Episcopul Vasile Stan al Maramureşului prin gara Satu-Mare, credincioşii din localitate au ţinut să-i facă o primire din cele mai călduroase.

Astfel, eri la ora 2 d. a., se afla pe peronul gării o mulţime imensă, în frunte cu d. general Constantin Papadopol, comandantul garnizoanei, d. Victor Moiş, primarul oraşului; toţi şefii de autorităţi cu personalul în subordine; reprezentanţii tuturor cultelor şi ai societăţilor culturale, filantropice şi muncitoreşti; preoţii ortodoxi din tractul Satu-Mare şi corul c.f.r.

La ora 2 şi 10 minute, trenul oprindu-se în gară, P. S. Episcopul dr. Stan al Maramureşului descinde din vagon, dând binecuvântarea arhierească, în aclamaţiile mulţimei, în timp ce corul c. f. r. intonează „Pre Stăpânul“ şi „Cuvine-se cu adevărat“.

P. S. Sa, care era însoţit de PP. SS. LL. Nicolae Popovici al Oradiei şi Vasile al Caransebeşului a fost întâmpinat de d primar Victor Moiş, care i-a urat cuvinte de bun sosit, căruia P. S. Episcopul Maramureşului i-a răspuns: „Aş dori ca venirea mea aici să fie întocmai unei raze binefăcătoare“.

Apoi, d. colonel Simion Coman, care l-a întâmpinat pe P. S. la Carei, îi prezintă pe şefii autorităţilor. P. S. s'a întreţinut după aceea cu d. general Constantin Papadopol, spunându-i: „Armata spirituală să colaboreze cu armata lumească pentru cea mai bună armonie şi înălţare a graniţelor“.

La urmă, P. S. s'a interesat de funerariile protopopului Melitie Răuţiu, adresând apoi cuvinte de felicitare d-lor ing. Aurel Lăzărescu şi Nicolae Patrauleа, conducătorii corului c. f. r.

In uralele nesfârşite ale mulţimii, P. S. a luat loc în vagon, mulţumind, încă odată, dela fereastră pentru frumoasa primire ce i s'a făcut de sătmăreni.

Întâmpinarea P. S. S. dr. Vasile Stan, la Sighet

Sighet, 28 Decembrie

Conform programului, P. S. Vasile Stan, noul episcop al Maramureşului, a fost întâmpinat în gara Oradea de către o delegaţie din Maramureş, iar de aici, însoţit de P. S. dr. Nicolae Popovici, episcopul Oradei şi consilieri dela Mitropolia Sibiului şi dela episcopia Oradea a plecat cu trenul accelerat spre Sighet. In gară Valea lui Mihai au fost întâmpinaţi de către credincioşii parohiei mărginaşe, apoi la Carei, de către protopopul Mihail Munteanu, împreună cu mult popor şi tot clerul. In gara Satu Mare au rostit cuvântări d. general Papadopol, păr. Ruşdea, d. primar şi d. prefect colonel Coman. A răspuns P. S. Vasile, impresionat de dragostea arătată de credincioşii săi pe cari i-a asigurat că tot restul vieţii îl va folosi pentru a servi biserica şi neamul. A asigurat pe credincioşi de ocrotirea sa părintească şi le-a dat arhierești binecuvântări. Corul a cântat: „Pe arhiereu şi Stăpânul nostru“.

In gara Halmei P. S. dr. Vasile Stan a fost întâmpinat de către autorităţile locale şi păr. Vârlan împreună cu multă lume de credincioşi.

A vorbit păr. Vârlan şi d. Rusu primarul comunei, cărora le-a răspuns P. S. Stan, binecuvântându-i.

In gara Sighetului, frumos pavoazată cu drapele naţionale şi verdeaţă a aşteptat foarte multă lume şi reprezentanţii tuturor autorităţilor şi confesiunilor locale.

Muzica militară a întonat rugăciunea: apoi a vorbit d. dr. Tite primarul oraşului, căruia i-a răspuns P. S. Vasile arătându-şi bucuria cu care primeşte urările pornite din inimă şi la care răspunde cu aceiaşi căldură sufletească şi promite că aici, la graniţa de Nord a României Intregită pentru vecie, înţelege să fie strajă neclintită, ca nici gând duşmănesc să nu treacă, iar în tot restul vieţii sale va fi ocrotitor al românilor din aceste părţi ale ţării.

A vorbit apoi d. colonel L. Mociulschi, comandantul garnizoanei, în numele armatei căruia a răspuns P. S. Stan spunând: cu bucurie primesc urările armatei şi declar că armata lui Hristos şi armata M. S. Regelui vor lupta mână în mână pentru întărirea şi apărarea scumpei noastre patrii.

Dela gară, oaspeţii au plecat catedrală. Aici a fost ridicat un arc de triumf, unde aştepta clerul din eparhie. A făcut urări păr. I. Vască, fostul vicar provizoriu al Episcopiei şi a răspuns P. S. Vasile. Apoi au intrat în catedrală, unde s'a făcut vecernia.

Oaspeţii au fost cartiruiţi la familiile locale şi la internatele liceului comercial şi liceului „Dragoş Vodă“.

Lângă Arad, o femeie a murit îngheţată

Arad, 30 Decembrie

Postul de jandarmi din Guttenbrun a raportat parchetului că, în cursul patrulei obişnuite, jandarmii au descoperit în zăpadă cadavrul unei femei necunoscute.

Cadavrul era îngheţat şi aproape în întregime acoperit de zăpadă.

Necunoscuta, având haină şi pantofi negri, pare să fie în vârstă de 55—60 ani.

După felul îmbrăcămintei, necunoscuta pare să fie din comunele şvăbeşti din jurul Guttenbrunului.

Rezultatele raziei generale dela Arad

Arad, 30 Decembrie

Azi s'au încheiat lucrările de totalizare şi clasare a rezultatelor obţinute în cursul raziei generale făcute zilele trecute pe teritoriul oraşului.

In total au fost înaintaţi 620 locuitori. Dintre aceştia 45 au fost trimişi la urmă; 484 au fost puşi în libertate după ce şi-au stabilit identitatea; 19 au fost deferiţi cercului de recrutare; 55 au fost trecuţi la controlul străinilor; 12 au fost expulzaţi în Ungaria, iar 5 au fost trimişi autorităţilor judiciare care-i urmăreau.

Inmormântarea vrednicului preot Ariton Peculea din Slimnic (jud. Sibiu)

30 Decembrie 1938

După 58 ani de viaţă şi 32 de preoţie, părintele Ariton Peculea, din Slimnic a încetat din viaţă. La locuinţa sa, străjuid fiind la căpătâiu de buna lui soţie, preoteasa Lucreţia, care şi-a secondat soţul cu mult devotament în toate acţiunile, atât pe teren bisericesc cât şi pe teren naţional, în această din urmă direcţie suferind împreună prigana maghiară din epoca 1916—1918.

Părintele Ariton Peculea s'a născut în comuna Tăuni, jud. Târnava Mică, din părinţi ţărani. După terminarea şcolii primare în satul său natal, a urmat studiile liceale la Blaj unde şi-a luat bacalaureatul, după care a urmat teologia, tot la Blaj, terminând cu succes.

In 1906 este hirotonit şi numit administrator parohial al parohiei greco-catolice din Slimnic, pe care a păstorit-o timp de 32 ani.

Înmormântarea a fost Duminică, 25 Decembrie, când întreaga comună a fost cernită. Slujba prohodului s'a oficiat în biserica gr.-catolică, unde se afla depus corpul neînsufleţit al decedatului, de către un sobor de preoţi, compus din protopopii Victor Aron şi Ioan Isaicu, apoi preoţii N. Gherghel, Sibiu; Nicolae Popa, Ocna Sibiului; N. Velicea, Sura Mică; Ioan Oros, Bradu şi Ioan Barna, Hamba.

După slujba prohodului, au urmat cuvântările. Primul a vorbit, vădit emoţionat, părintele protopop **Victor Aron**, care a relevat meritele dispărutului, caracterizându-l ca pe un preot model sub toate raporturile. In numei comunei a vorbit d. **Ieronim Motoc** notar, care a subliniat activitatea desfăşurată de defunct în cadrul consiliului comunal, unde s'a dovedit un factor important, arătând în toate ocaziunile mult spirit de înţelegere şi dreaptă judecată. D. **Ioan Tatu** înv.şi student în litere şi filozofie a făcut un istoric al familiei preoţeşti Mihălţeanu, relevând meritele preoţilor din această familie pe teren naţional şi cultural. Părintele **Pavel Alisie** a vorbit în numele credincioşilor ortodoxi, exprimându-şi regretul că se vede silit a se despărţi de un coleg, care a făcut mult bine satului şi în deosebi poporului românesc. Seria cuvântărilor a închee d. **Iohan Low** care vorbind în numele delegaţiei poporului săsesc, a scos în relief alesele sale calităţi cu care era înzestrat dispărutul — atât ca preot cât şi ca om şi cetăţean devotat.

—xX⊙●⊙Xx—

AJUTORAREA ŞOMERILOR DIN ARAD

MINISTERUL MUNCII ŞI AL OCROTIRILOR SOCIALSE A PUS LA DISPOZIŢIA MUNICIPIULUI SUMA DE 200.000 LEI

Arad, 30 Noembrie

Ministerul muncii şi al ocrotirilor sociale a pus la dispoziţia primăriei suma de 200.000 lei drept contribuţie la opera de ajutorare a muncitorilor rămaşi fără lucru.

Comisiunea de ajutorare care lucrează la primărie sub preziden̦ia d-lui gen. Al. Vlad, primarul oraşului, a decis ca şomerii să fie ajutaţi ca şi până aci prin distribuirea de alimente, haine, lemne de foc, etc. In schimbul acestor ajutoare, şomerii capabili de lucru vor trebui să munceacă după indicaţiunile date de serviciul tehnic al primăriei sau de direcţiunea întreprinderilor comunale.

Numărul familiilor de şomeri cari primesc **ajutoare dela primărie este de 500.**

Crăciunul celor săraci în jud. Someş

Dej, 29 Decembrie

In anul acesta, Moş Crăciun n'a mai venit pe sanie cu zurgălăi cum obişnuia în alţi ani, dar a sosit şi mai încărcat ca altă dată. A venit mai mult pentru săraci, cari sunt mai bucuroşi de ploaie decât de un ger aspru, mai cu seamă că la noi, în ţara lemnului, metrul cub de lemne se speculează la 350 lei.

Moş Crăciun a venit oarecum şi oficial, fără tradiţionala-i barbă albă, când prefect, când primar, ba chiar şi procuror şi comandant străjer, împărţind daruri de sărbători pentru aceia cari aveau mai mare nevoie. A venit şi din iniţiativă particulară şi s'a comportat lăudabil şi fericit.

Prefectul nostru, om de mare inimă, a înţeles să dea interpretarea cea mai largă unui ordin al ministerului sănătăţii, prin care se dispunea înfiinţarea de cantine pentru copiii săraci. Fiind în preajma Crăciunului, concomitent cu aceasta sau chiar înglobată în această acţiune, s'au adunat fonduri şi pentru ajutorul de Crăciun al săracilor. Sumele realizate se cifrează aproape la o sută de mii lei. Pentru aceasta s'a format şi un comitet din notabilităţile oraşului, prezidat de prefect, care administrează sumele adunate pentru cantine.

Fiind vorba de o contribuţie permanentă, deci nu numai de sărbători, s'a convenit ca funcţionarii publici să dea benevol un procent de 2% din salarul lor lunar.

Pentru liber profesionişti şi particulari s'au lansat liste de subscripţie. Foarte mulţi au contribuit cu sume frumoase la ajutorarea săracilor.

Dar, există şi un dar. La acest loc trebue să înfierăm atitudinea neomenească a unor persoane, prea bogate pentru ca să se resimtă în urma unei contribuţiuni de binefacere şi cari au rămas cu inima de piatră sau cu uşile zăvorite în faţa acestei acţiuni. N'au dat nimic, sau au dat de batjocură şi de mântuială. Am putea spune că aceştia sunt cei mai bogaţi.

Suntem în posesia listelor de subscripţie şi am putea să-i dăm în vileag, să-i ştie lumea cum înţeleg ei să-i ajute pe aceia, pe spatele cărora poate şi-au câştigat averile.

Atitudinea comercianţilor unguri este deadreptul revoltătoare. Sunt bunăoară unii, cari încasează venituri lunare de multe zeci de mii şi, ce e mai trist, cel mai larg concurs îl au din partea românilor şi uneori chiar şi în mod oficial. Aceştia, pur şi simplu, au dat de mântuială câte 50 lei, odată pentru totdeauna. Bună lecţie pentru noi! Dar şi asupra acestei chestiuni vom reveni.

Dela primărie s'au împărţit de asemenea ajutoare în haine şi lemne ceace de altfel face nu numai la sărbători, ci tot timpul cât ţine iarna.

Străjerii liceului de băieţi au colectat sume însemnate, cumpărându-se pentru 50 familii sărace cele necesare de sărbători. Alimentele au fost transportate de străjeri la domiciliul săracilor.

Este cazul să amintim şi de minunata iniţiativă a d-lui primprocuror, secondat de câţiva prieteni şi oameni de suflet, organizând serbarea pomului de Crăciun la Institutul preventiv al minorilor din oraşul Gherla. S'au împărţit daruri şi alimente spre bucuria celor 400 de copii ce trăesc în acest institut.

Ziua de Crăciun, cu primii fulgi ai iernii, a găsit căminurile calde şi mâncare îndestulătoare pentru toţi săracii din acest oraş.

ŞTIRI DIFERITE

SIBIU

MONUMENTUL LUI OCTAVIAN GOGA IN RAŞINARI. — Comitetul de iniţiativă pentru ridicarea monumentului lui Oct. Goga în Raşinari, a hotărît să execute această lucrare sub patronajul cercului cultural al Astrei, din localitate.

Defunctul a fost primul secretar literar al „Astrei“ din Sibiu. Comitetul a găsit de cuviinţă ca monumentul să se ridice sub patronajul „Astrei“ din Raşinari.

Cu data de 18 Dec. 1938, atribuţiile vechiului comitet au trecut asupra noului comitet al Astrei, care se compune din următorii: preşedinţi de onoare d Maniu Lungu, protopop onorar, dr. Ioan Bucur, medic, Emilian Dancăşiu, preot, preşedinte activ Ioan Brote, preot, vice-preşedinte Emilian Dancăşiu, director şcolar, casier Bucur Er. Dancăşiu, primar, secretar State Petcu, învăţ. şi bibliotecar Stan Severin, învăţ.

BRAD

DARURI PENTRU COPIII SARACI. — Pentru a veni în ajutorul elevilor sărace dela şcoala primară de fete d-na directoare Irina Damian, a adunat 10.955 lei cu cari a cumpărat haine şi încălţăminte. Astfel s'au împărţit elevelor sărace, 26 haine lungi, (ţundre), 13 perechi de bocanci, 3 perechi opinci de gumă şi cinci flanele.

Bucuria lor a fost mare, căci odată cu sărbătorile şi cu nenumăratele daruri aduse de moşul din legendă, şi aceste fetiţe sărace, care nici haine de iarnă nu au, s'au bucurat şi ele

CANTINA DELA ŞCOALA PRIMARA DE FETE. — O cantină este un caz unic la şcoalele primare din ţara moţilor, pentrucă se ştie sărăcia ce domneşte aici. Sunt copii de moţi, cari nici nu ştiu ce gust are cafeaua cu lapte, iar ceai nu se face niciodată în casa lor. Venind rebejiţi de frig, dela o distanţă de 5-6 km. ceaiul ce-l primesc cu o felie de pâine, la şcoală, le este de mare folos.

Nu ne-am putut închipui de unde se pot aduna bani pentru asemenea lucru, deoarece nu-i lucru simplu să pregăteşti ceai pentru aproape 300 de leve. Explicaţia nu ne-am găsit-o decât în aceea că d-na Damian, pe lângă micile ajutoare ce le primeşte, îşi împarte salariul cu aceste micuţe, care sunt educate de altfel face nu numai la sărbători, ci tot timpul cât ţine iarna.

In faţa grijei neprecupeţite a conducătoarei, e dureros că nu avem o şcoală cu săli confortabile, pentrucă din această cauză suferă toţi.

CONCERT. — Orchestra batalionului de vânători din localitate, va da un concert, urmat de dans în sala „Coroana“ în seara zilei de 21 crt.

Venitul este destinat pentru copiii de trupă dela muzică.

DIVERSE. — Almanahul „Universului“ pe anul 1939 întocmit în condiţiuni ireproșabile, precum şi cărţile şi revistele car apar în editura ziarului nostru, se află de vânzare la librăria „Minerva“ şi „Zarand“.

ARAD

ŞEDINŢA COMISIEI INTERIMARE A CAMEREI DE COMERŢ. — Comisia interimară a camerei de industrie şi comerţ şi-a ţinut obişnuita şedinţă lunară, rezolvând diferite chestiuni curente, tratându-se următoarele chestiuni: registrele comerciale şi obligativitatea ţinerii lor; registrele pentru făină ale băcanilor; noile taxe comunale; modificarea legii registrului comerţului; problema ţinerii târgurilor cari vor fi astfel repartizate încât să nu se ţină în zi de sărbătoare. S'au mai trimis telegrame d-lor Mitiţă Constantinescu şi prof. C. Bungeţeanu.

INZESTRAREA INTREPRINDERILOR COMUNALE. — La sediul întreprinderilor comunale se va ţine în ziua de 10 Ianuarie o licitaţie pentru procurarea a patru cazane de câte 10.000 kg. fiecare, necesare depozitării benzinei.

EXAMENE DE CAPACITATE PENTRU MESERIAŞI. — Lucrările de preschimbare a vechilor brevete cu cărţi de meşteri, continuă cu febrilitate la camera de muncă, dar cu toate aceste ele nu vor putea fi încheiate înainte de sfârşitul lunei Ianuarie. Abia după aceia vor începe lucrările pregătitoare în vederea examenelor de meşteri, cari, după toate probabilităţile, vor începe în primele zile ale lunei Martie.

SINUCIDERE. — Pavel Coşeri, de 22 ani, din comuna Cociuba, s'a sinucis trăgându-şi un glonte de revolver în tâmpla dreaptă. Cadavrul său a fost descoperit Vineri sub podul de peste Crişul alb al liniei ferate Arad-Brad.

FURTURI. — Iosif Hagyo, antreprenorul restaurantului din edificiul căminului industriaşilor, a reclamat poliţiei că în mod succesiv i s'a furat o mare cantitate de vin.

Furtul a fost descoperit cu ocazia întocmirii inventarului. Paguba este evaluată la 20.000 lei.

— Juliu Veniga, din str. Mocioni, a reclamat poliţiei că spărgători necunoscuţi i-au furat rufărie şi haine în valoare de 2000 lei.

O PLANGERE A MICILOR COMERCIANŢI. — Sindicatul băcanilor şi al comercianţilor de coloniale a rugat Camera de industrie şi comerţ să facă intervenţiile necesare în vederea clarificării unor dispoziţiuni din legea timbrului. La barierele oraşului, agenţii primăriei cer consumatorilor din judeţ să prezinte şi factură după mărfurile cumpărate în oraş, pentru ca în baza ei, să poată stabili taxa ad-valorem pe care trebuie s'o încaseze în folosul oraşului.

VIŞEUL DE SUS

SINUCIDERE. — Andreicea Vasile Vivat, de 63 ani, s'a spânzurat de craca unui pom din faţa casei, din cauză că era pus martor într'un proces şi ca să nu jure şi-a pus capăt zilelor.

CADASTRALE. — D. ing. cadastral Dumitru St. Rădulescu, venit în localitate numai de 2 luni, a executat definitivarea pe teren, a lucrărilor de reformă agrară la Vişeul de sus. S'au măsurat 1900 jugăre goluri de munte şi fânaţuri, proprietatea statului, casei de ajutor, Stein Hetz şi alţii; a perimetrat 75 jugăre pentru circa 300 locuri de casă, întocmind şi proectul, urmând ca în primăvară să se aplice parcelarea şi darea în primire.

SATU MARE

ŞI-A PUS CAPAT ZILELOR, FIINDCA NU MAI PUTEA TRAI DEPARTE DE COPII. — Joi după amiază s'a întâmplat o impresionantă sinucidere în str. dr. Teofil Dragoş, în următoarele împrejurări:

Soţia directorului învăţător al şcoalei primare evreeşti din curtea sinagogei, anume Amalia Şugar, în etate de 57 ani, şi-a pus capăt zilelor, aruncându-se dela etajul al II-lea.

Fiind transportată la spitalul evreesc, după o jumătate de oră de chinuri groaznice a încetat din viaţă.

Din ancheta făcută de d. comisar Gheorghe Florescu, rezultă următoarele: soţii Şugar au trăit întreaga viaţă în cea mai perfectă înţelegere.

In acest spirit şi-au crescut copiii, pe cari i-au iubit foarte mult, până când aceştia ajunşi mari, au plecat la posturile primite în oraşele vecine Sătmarului.

Deodată, mama de eri şi sinucigaşa de azi, s'a văzut departe de copii, rămânând acum la bătrâneţe numai cu soţul, învăţătorul Henric Şugar. Povara anilor i-a mai adus şi o boală de nervi.

Zilele trecute, bătrâna şi-a văzut din nou familia întregită fii şi nepoţii veniţi să-şi petreacă sărbătorile în casa părintească.

Atunci văzându-i din nou cum pleacă, după ce s'a reintors din oraş, a îmbrăcat una din hainele cele mai vechi ale ei, şi suindu-se la etajul al II-lea s'a aruncat pe geam.

Nefericita femee şi-a fracturat piciorele şi şira spinării.

Cu Salvarea a fost transportată la spital, unde, cu toate îngrijirile date, a încetat din viaţă.

CONDAMNAŢI PENTRU FURT. — Zilele trecute a venit spre judecare, în faţa tribunalului format din d-nii judecători N. Drăguţescu şi T. Cerghit, fotoliul ministerului public fiind ocupat de d. procuror S. Rodianu, un proces interesant a doi concubini, Ludovic Bogdan în vârstă de 15 ani şi Marghioala Birca de 19 ani, acuzaţi de furt.

Acuzata şi concubinul ei, vechi clienţi ai poliţiei, fiind arestaţi acum câteva luni pentru furt, şi-au ales de avocat apărător pe d. Adrian Bandiciu, care — fiind un bun penalist şi pe deasupra un om milos — scăpându-i de puşcărie, nu le-a luat nici un onorar, impresionat de sărăcia clienţilor cari spera că se vor corecta.

Aceştia, drept răsplată a faptei sale bune că i-a scăpat de puşcărie, profitând de faptul că-i cunoşteau intrarea în locuinţă, vizitându-l odată în timpul procesului, au intrat într'o seară în locuinţa avocatului, în timp ce el se afla la masă, şi i-au furat un costum nou de haine, ghete, pantaloni şi alte lucruri de valoare.

Păgubaşul a reclamat cazul poliţiei. Hoţii au fost descoperiţi şi înaintaţi parchetului.

In timpul preventiei, Marghioala Birca a devenit mamă în închisoare.

Judecându-se acum procesul tribunalul a condamnat pe Marghioala Birca la 3 luni şi 20 zile închisoare, iar pe concubinul ei, cu circumstanţe atenuante ca minor, la 14 zile închisoare.

Condamnaţii s'au mulţumit cu pedeapsa pronunţată de tribunal.

NĂSĂUD

AJUTORAREA COPIILOR ŞI SARACILOR. — Conducătorii societăţii „Unirea“ au adoptat satul în care s'a născut Coşbuc.

Lucrările de refacere sunt conduse de d. ing. Barbu Nicolescu directorul societăţii şi conducătorul construcţiei liniei Salva-Vişeul Maramureşului.

Până în prezent s'au învestit 40.000 lei pentru construirea localului primăriei comunale, postuiui de jandarmi şi dispensarului.

D. ing. Barbu Nicolescu cu aprobarea consiliului de administraţie a dispus procurarea a 150 costume străjereşti, cari au fost distribuite în ajunul Crăciunului, când s'a aranjat o frumoasă sezătoare străjerească în localul şcolii primare, sub conducerea d-lui dir. D. Piciu şi a păr. Emil Demian.

SERATA DANSANTA A SOC. „CRUCEA ROŞIE“. — In seara de 26 Dec. filiala Năsăud a soc. naţionale de „Cruce Roşie“ a dat o serată dansantă în sala festivă a „Regnei“, pentru mărirea fondurilor în vederea organizării unui curs de infirmiere voluntare în orasul nostru.

D-na Vichi Bancu preşedintă, şi d-na Elena Fritsch vicepreşedintă, d. Oscar Fritsch casier, au depus o muncă asiduă pentru reuşita morală şi materială a seratei.

UN GEST FRUMOS AL STRAJERELOR DELA GIMNAZIUL DE FETE. — Elevele din cl. II şi IV dela gimnaziul de fete colectând câte 500 lei, prin pr. I. Costan au cumpărat două icoane, cari au fost puse în rame pe cheltuiala acestuia din urmă. Icoanele reprezintă pe Sf. Tereza a Pruncului Isus şi pe Sf. Iosif.

Pr. I. Costan a arătat însemnătatea gestului străjerelor.

CINE VA PRIMI BURSA DELA FONDURILE GRANICERESTI. — In ultima şedinţă, comisia de administrarea averilor a hotărît ca toţi descendenţii de grăniceri cari se află înscrişi ca studenţi la diferitele facultăţi, academii, şcoli superioare, şcoli normale, gimnazii industriale, ucenici, etc să-şi înainteze până la 15 Ianuarie 1939 cereri prin cari să solicite stipendiul necesar.

Cererile vor fi însoţite de următoarele acte: Certificat de descendenţă grănicerească; extras de naştere; certificat de naţionalitate; certificat că este înscris la şcoala respectivă, cu situaţia şcolară, şi certificat de sănătate recent eliberat.

După această dată cererile trimise nu vor fi luate în considerare. Bursele vor fi votate într'o şedinţă a comisiei care se va ţine la începutul lunii Februarie 1939.

ORADEA

INGHEŢATĂ PE CÂMP.— In preajma sărbătorilor, jandarmii din comuna Sălard, judeţul Bihor, au fost încunoştiinţaţi că pe câmp se găseşte cadavrul unei femei. Au plecat la faţa locului şi au stabilit că e bătrâna Lache Ileana, de 58 ani, o nefericită care trăia din mila altora.

Plecase într'o comună vecină să-şi facă rost de ceva pentru sărbători. In drum a doborât-o frigul, fiindcă era destul de sumar îmbrăcată. Parchetul a autorizat înmormântarea.

JEFUIT DE ORDONANŢĂ. — In ajunul Crăciunului căpitanul Ioan Roşca a reclamat poliţiei un furt care s'a săvârşit la d-sa. I s'a furat din casă suma de 15.000 lei şi nişte bijuterii a căror valoare se ridică la suma de 10.000 lei. După cercetări s'a stabilit că furtul a fost comis de ordonanţa d-sale Ion Catană originar din comuna Borozel. De altfel ordonanţa a dispărut. Din banii furaţi a dat 1000 lei fratelui său să aibe de sărbători iar restul l-a cheltuit în cârciumi.

SINUCIDEREA UNUI SĂTEAN. — Săteanul Pafciuca Anton din comuna Popeşti, Bihor, în vârstă de 64 ani şi-a pus capăt vieţii, înfigându-şi de câteva ori un cuţit în stomac. El era bolnav de multă vreme.

In stare gravă a fost transportat la spital unde i s'a făcut o intervenţie chirurgicală dar a doua zi a murit.

ACCIDENT MORTAL. — Electriceanul Beghea Mihai dela uzina electrică a fost chemat în str. Nistrului la nr. 12 ca să repare lumina electrică. După ce a examinat instalaţia electrică din casă şi siguranţele pe cari le-a găsit în ordine a ieşit pe stradă să vadă cărui fapt se datoreşte